

_____ Het supersnelle netwerk 5G moet Nederland klaarmaken voor smart traffic en andere technologische innovaties. Maar burgers zijn bezorgd over de gezondheidsrisico's en gemeenten vrezen de kosten en verrommeling van de openbare ruimte. Hoe krijg je 5G tot stand?

VEEL ARGWAAN OVER NIEUW MOBIEL NETWERK

'MAAK VOORDELEN VAN 5G CONCREET'

BINNENLANDS BESTUUR - WEEK 41 | 2019

Tijdens een recente consultatieronde over de nieuwe telecomrichtlijn uitten enkele gemeenten nog hun ongenoegen. Die richtlijn verplicht lokale overheden om de publieke ruimte, gebouwen en straatmeubilair ter beschikking te stellen aan de zendinstallaties die nodig zijn voor de aanleg van het mobiele netwerk van

de toekomst, 5G. Gemeenten vrezen de hoge kosten en verrommeling van de openbare ruimte. Ook voorzien ze een stortvloed aan klachten van burgers over vermeende gezondheidsrisico's. Al die zorg betekent niet dat gemeenten niet aan de slag willen met 5G. Telecombedrijven testen in verschillende gemeen-

ten nu al met 5G-frequenties en met de toepassingen die erdoor mogelijk worden gemaakt. Zo ging Den Haag een aantal maanden geleden een samenwerking aan met T-Mobile om op een aantal plaatsen in de stad ervaring op te doen met 5G en het netwerk – uiteindelijk – stadsbreed uit te rollen. Volgens Marijn Fraanje, *chief infor-*

scheelt enorm in de kosten. Het kostbaarste deel van de aanleg van een netwerk is het opengraven van de grond. Als je dat later niet opnieuw hoeft te doen, kost het in plaats van 50 euro maar 10 euro per meter.'

ENORME INVESTERINGEN

Maar gemeenten en hun burgers vragen zich ook af waarom de enorme 5G-investeringen nu al nodig zijn. Het is immers nog maar kort geleden dat 4G landelijk werd uitgerold. En sommige plaatsen in Nederland hebben die dekking niet eens. 'Maar bedenk je eens, zou je nu nog zonder 4G kunnen?', vraagt Heleen Uijt de Haag, plaatsvervangend directeur digitale economie bij het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK). 'In korte tijd is een groot deel van ons leven, ons werk, onze sociale contacten afhankelijk geworden van snelle mobiele communicatie op een kleine computer die we altijd bij ons dragen. In Nederland zijn we daar verder mee dan in het buitenland. Dat is een mooie uitgangspositie want het maakt ons een interessant land voor investeringen van technologisch innovatieve bedrijven. Maar we moeten niet stil blijven staan.' Volgens Uijt de Haag anticipeert 5G op nieuwe technieken waarvan we nog niet weten hoe ze zich precies zullen ontwikkelen. 'De zelfrijdende auto of operaties of afstand worden dan vaak genoemd. Maar die ontwikkelingen zijn nog best ver weg. Op kortere termijn zijn smart traffic-toepassingen al wel denkbaar. Verkeerslichten communiceren dan met voertuigen om de doorstroom te verbeteren. Maar voor de technieken en innovaties van de toekomst, waarin verbondenheid van mensen en objecten een steeds belangrijkere rol gaan spelen, is het juist van belang dat die verbindingen betrouwbaar en snel zijn en geen vertragingen, *low latency*, kennen. Die eigenschappen zijn echt kenmerkend voor 5G.' Ook al zijn er gemeenten die de eerste stappen hebben gezet, de meeste zullen toch afwachtend zijn en zich wellicht zorgen maken over de kosten van nieuwe netwerken. Uijt de Haag: 'Als het om de aanleg gaat, hebben gemeenten vooral een faciliterende rol. We hebben een commerciële markt die de aanleg van de infrastructuur zelf moet financieren. Wat daarbij wel helpt is betere afspraken tussen gemeenten onderling, bijvoorbeeld over de leges en tarieven voor graafwerkzaamheden. Deze tarieven verschillen aanzienlijk tussen gemeenten. Stabiele randvoorwaarden zijn nodig als je wilt dat een brede toepassing van de grond komt.'

Toch kunnen gemeenten ondanks hun

bescheiden faciliterende rol wel degelijk sturen op de aanleg van het nieuwe netwerk. 'In de uitgifte van de frequenties die voor 5G nodig zijn, worden straks dekkingsverplichtingen gesteld, zodat witte vlekken op de kaart zoveel mogelijk worden vermeden.'

Uijt de Haag benadrukt dat gemeenten de komende jaren regie kunnen houden op de plaatsing van nieuwe antennes, onder meer door het formuleren van antennebeleid.

STRALING

In oktober houdt het ministerie van EZK, samen met Binnenlandse Zaken en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, zeven gesprekstafels voor regionale overheden waarin wordt gesproken over de uitdagingen van 5G. Zoals de ruimtelijke consequenties, de samenwerking met telecombedrijven en de zorgen die bij burgers leven over de straling van antennes. Met de betrokken partijen wordt verkend hoe men samen tot een soepele realisatie van het 5G en glasvezelnetwerk kan komen. De opbrengsten van de gesprekstafels worden als input gebruikt voor de bestuurlijke afspraken die staatssecretaris Keijzer van EZK eind dit jaar met operators, gemeenten en provincies wil maken. Uijt de Haag: 'Er zijn zorgen over straling. Hoewel Agentschap Telecom bevestigt dat we ruim onder de blootstellingslimieten zitten en de Gezondheidsraad en het RIVM concluderen dat er binnen de vastgestelde normen geen gezondheidseffecten zijn, blijft het belangrijk dat we zorgvuldig met de zorgen omgaan. Ook aan de kant van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport wordt daarover nagedacht.' In Den Haag probeert de gemeente vooral meer burgers bij het project te betrekken. Volgens chief information officer Marijn Fraanje is het vooral belangrijk dat belanghebbenden als omwonenden en ondernemers zich betrokken voelen bij de proefprojecten in de stad. Fraanje wil laten zien dat nieuwe netwerken kunnen leiden tot innovaties, die concrete vraagstukken kunnen oplossen. 'Als het alleen maar gaat over 5G blijft het veel te abstract. Wij stellen de vraag: "Je hebt die infra, maar wat doe je dan? Wat ga je uitproberen?" We hebben dat in Scheveningen aan betrokkenen gevraagd, en inmiddels een aantal projecten geselecteerd. Dat varieert van het monitoren van verkeer tot het tellen van vogels. Het moet uiteindelijk een divers palet aan toepassingen worden dat we samen over twee jaar evalueren. We zijn echt nog aan het experimenteren.' ●

mation officer van de gemeente, speelt de kwestie van de extra opstelpunten ook in Den Haag een rol. 'Wij vragen ons af: hoe faciliteren we dat? Voor een van de eerste proefgebieden hebben we een oplossing bedacht: tijdens de renovatie van de Scheveningse boulevard nemen we de voorzieningen voor het toekomstige netwerk mee. Zo worden lantaarnpalen en stoplichten geschikt gemaakt om ook voor 5G gebruikt te worden.'

Den Haag wil ook buiten de proefgebieden deze aanpak doorzetten. 'De kunst is om bij werkzaamheden in de openbare ruimte al na te denken over de plaats van de toekomstige glasvezel- en 5G-netwerken. Dan is de aanleg later eenvoudiger te realiseren. Die *no-regret*-maatregelen moet je meenemen in stedelijke ontwikkelingen, want dat